

Milieuvriendelijk tuinieren

Je tuin gezond houden en mooi houden zonder chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest.

(kort overzicht van de presentatie Marie José Meertens 15 november 2018)

Een tuin is een heel divers ecosysteem.

Het lijkt op de opbouw van de beplanting aan de rand van een bos: hoge bomen- lagere bomen- struiken- kruidachtige planten, vast en eenjarig - open deel met bodembedekkers en grasland.

De strooisellaag tussen de beplanting bestaat uit dood materiaal.

Probeer in je tuin een vergelijkbare gelaagdheid aan te brengen. Gelaagde beplanting biedt mogelijkheden voor allerlei dieren: vogels, insecten en zoogdieren kunnen er een plek vinden om te leven. Juist deze dieren zijn een waardevolle hulp bij het gezond houden van je tuin. Vogels voeren rupsen aan hun jongen en sommige soorten eten slakken; lieveheersbeestjes, gaasvliegen, oorwormen en sluipwespen eten schadelijke insecten als bladluizen.

De strooisellaag beschermt ook de bodem, waarin processen plaats vinden die van levensbelang zijn voor de beplanting. De bodem zelf is het leefgebied voor allerlei organismen die het dode organische materiaal afbreken tot componenten die door de planten kunnen worden opgenomen als bouwstenen. Een deel daarvan blijft in de bodem als humus, die zo nodig kan worden aangesproken door bodemorganismen als reservevoedsel.

Voedselkringloop in bos en tuin.

Dood organisch materiaal van planten en dode dieren → schimmels, bacteriën, kleine en grote bodemdieren zorgen voor ontbinding in → mineralen die bouwstenen vormen voor planten → opname van de mineralen door planten.

De schimmels, bacteriën, eencelligen, aaltjes, wormen, mijten, duizendpoten en nog veel meer worden samen "het bodemleven" genoemd.

Actief bodemleven maakt voedingsstoffen vrij uit organisch materiaal en legt humus vast als reserve in de bodem. De structuur van de bodem wordt verbeterd door de bewegingen van bijvoorbeeld wormen en door de slijmstoffen die bepaalde bacteriën uitscheiden. Daarnaast zijn er schimmels die met hun draden daadwerkelijk voedingsstoffen aanreiken aan planten (mycorrhiza). Een actief bodemleven zorgt ook voor het neutraliseren van ziekteverwekkers in de bodem.

De kringloop imiteren: composteren.

Wanneer je besluit je tuin- en keukenafval te gaan composteren, is een passende keuze van je compostsysteem het eerst aan de orde.

Voor een kleine tuin is een compostton een prima oplossing. Heb je een grote tuin, kies dan een systeem van twee of drie compostbakken, die je zelf kunt maken van planken of pallets.

Plaats je bakken of ton direct in contact met de bodem, maar zorg dat er wat lucht onder door kan.

Plaats je ton daarom op een paar tegels die wat uit elkaar liggen. Leg onder in je compostbakken wat kleine takjes, dikke stengels enz.

Wat er in mag en wat er niet in mag:

Wel

- Plantenresten
- Grasmaaisel
- Niet gekookt keukenafval
- Mest van koe, paard, konijn, kippen
- Takjes, droge stengels
- Droog blad
- Zaagsel (weinig) houtafval, onbewerkt
- Houtas (weinig, van onbewerkt hout)
- Eventueel bruin papier
-

Niet

- Zieke plantenresten
- Wortels van wortelonkruiden
- Onkruid met zaad
- Oud brood
- Gekookt keuken afval
- Vleesresten
- Poep van hond, kat
- Glossy papier

Zet je hoop op of vul je ton met met in volume gelijke delen bruin en groen materiaal.

Hoe kleiner je het materiaal maakt, hoe sneller het composteerproces verloopt.

De micro/ en macro/organismen in je composthoop gaan nu aan het werk met het omzetten van het organisch materiaal in compost. Deze kun je na enkele maanden gebruiken in je tuin.

Composteer je in een ton, hussel de inhoud dan een keer in de week om. Dat bespoedigt het proces.

Composteer je in bakken of op hopen, zet dan regelmatig je hoop om.

Dit is de eenvoudigste manier van composteren. Wil je sneller compost die ziektekiem en onkruidvrij is dan moet je meer tijd en werk investeren.

Compost toepassen in je tuin

Bodemverbetering bij aanleg	12-20 kg/m ²
Basisonderhoud siertuin	In het najaar compost tussen de planten strooien
Basisbemesting moestuin in het voorjaar	5 kg /m ²
Bijsturen	Compost verdelen en licht inwerken bij hongerige planten en nateelten in de moestuin
Planten	wat compost mengen door de grond waarmee je het plantgat afvult.
Gazon	2 kg /m ² fijn uitgezeefde compost in het voorjaar

Mulchen

Mulchen is de bodem in je tuin bedekken met organisch materiaal. Hierdoor bescherm je de bodem en voedt je het bodemleven. Je doet dit om verschillende redenen zoals

- Vocht vasthouden, liefst in het late voorjaar wanneer de bodem al warm en nog vochtig is.
- De bodem beschermen tegen weersinvloeden in najaar en winter.
- Onkruid onderdrukken, een dikke laag houdt licht voor het kiemproces tegen.
- Voeden van bodemleven en planten.
- Na planten van bomen en struiken, om de bodem tegen uitdrogen beschermen.

- Bij kleinfruitstruiken en boomspiegels van fruitbomen, om concurrentie van onkruid tegen te gaan en extra voeding te geven.

De juiste plant op de juiste plaats

Heel belangrijk voor het welbevinden van je planten is een juiste plek om te groeien en te bloeien. Verdiep je in de soort planten die je wil gaan toepassen in je tuin. Waar komt deze vandaan, onder welke omstandigheden groeit een plant daar. In het geval van kweekvariëteiten probeer je te achterhalen waar de oorspronkelijke soort vandaan komt.

Kijk hierbij naar bodemtype, vruchtbare of armere grond, bodemvochtigheid en de hoeveelheid zon-schaduw die de plant nodig heeft.

Voor succes in jouw tuin is de plek die in jouw tuin kiest van belang. Is er voldoende ruimte wanneer het een stevige groeier is? Is de plant wat bescheidener, let er dan op dat sterkere planten in de buurt hem niet verdringen. Zoek planten waarmee de plant van je keuze goed combineert, bijvoorbeeld kruiden en rozen, of wortels met afrikaantjes en bieslook: combinatieteelt is een prima manier om je tuin gezond te houden. Dat geldt voor siertuin en moestuin.

De juiste kleur en bloeiperiode zorgen voor aantrekkelijke combinaties!

Snoeiafval hergebruiken

Kleine takjes en droge stengels kunnen in stukken prima als bruin materiaal op de composthoop. Heb je groot snoeimateriaal, dan kun je met wat creativiteit je tuin er mee verfraaien. Heb je bijvoorbeeld wilgentakken, maak er dan een mooie wilgenhut van, vlecht er schermen mee of lage haagjes mee rond je groentebedden.

Je kunt ook overwegen een takkenril te maken. Hoe lang, hoe breed en hoe hoog hangt af van de hoeveelheid materiaal en de beschikbare plaats. Tussen stevig in de grond geplaatste palen stapel je snoeihout op. Eventueel kun je klimplanten er overheen laten groeien. Het hout vergaat binnen een paar jaar zodat je steeds kunt blijven aanvullen. Een takkenril is een prima schuil en overwinterplek voor allerlei insecten en vogels, die er ook graag een nestje in maken in het voorjaar. Vooral roodborstjes en winterkoninkjes. Onder in is het ook een fijn plekje voor overwinterende padden, bruine kikkers en egels.

Maatregelen voor dieren

Maak je tuin voor dieren aantrekkelijker. Behalve van bloemen, kruiden, groente en fruit kun je enorm genieten van het dierenleven in je tuin, wanneer je wat eenvoudige maatregelen neemt. Elk dier heeft voedsel, water, schuilplek en voortplantingsgelegenheid nodig. Met nestkastjes, een goed voorziene voederplek en een niet te diep bakje water trek je allerlei soorten tuinvogels die op hun beurt jou helpen met voorkomen van insectenplagen. Een eenvoudig insectenhotel en planten die voldoende nectar en stuifmeel produceren halen bestuivers als bijen en hommels, vlinders en nuttige insecten als gaasvliegen en sluipwespen naar je tuin.

Heel belangrijk is dat je bij het beplanten kiest voor soorten die samen bijna het hele jaar bloeien, zodat er vrijwel op elk moment voldoende voedsel voor deze dieren beschikbaar is.